KONSPEKT LEKCJI POKAZOWEJ

Przedmiot: Język polski

Nauczyciel języka polskiego: Małgorzata Krysiak- Capiga

Etap edukacyjny: Szkoła podstawowa, klasa IV a

Czas trwania: 45 minut

Temat: ***W czarnej jamie jest ciekawie*** *– badamy tajemnice, oswajamy strach i opisujemy bezpieczne dla nas miejsca w kontekście wiersza Joanny Papuzińskiej oraz jesiennych tradycji.*

Założenia reformy „Kompas Jutra" w tej lekcji:

- **Cel oparty na efektach uczenia się:** Uczeń dokładnie wie, co jest celem zajęć oraz po czym pozna swój sukces.
- **Sprawczość i działanie:** Odzyskiwanie poczucia kontroli nad strachem poprzez multisensoryczne doświadczanie, analizę literacką i twórczy miniprojekt.
- **Myślenie krytyczne i kontekst kulturowy:** Zderzenie motywu ciemności w tradycjach (Halloween / Zaduszki/Święto Zmarłych) z dziecięcą wyobraźnią literacką.
- **Informacja zwrotna (IZ) i dobrostan:** Konstruktywna informacja zwrotna zamiast stopni, budowanie poczucia bezpieczeństwa w klasie.

I. Cele operacyjne w ujęciu „Kompasu Jutra"

- **Cel główny:** Uczeń analizuje przełamywanie strachu w wierszu Joanny Papuzińskiej, dostrzega różne sposoby oswajania tajemniczości w tradycjach jesiennych

(Halloween, Święto Zmarłych, Zaduszki), a następnie wykorzystuje zgromadzone słownictwo zmysłowe do stworzenia miniprojektu niezwykłego miejsca.

- **Kryteria sukcesu:**
    1. Wyjaśnię, jak bohater wiersza *Czarna jama* zmienił swoje nastawienie do mrocznego zakamarka.
    2. Wskażę 1 różnicę i 1 cechę wspólną w podejściu do motywu ciemności/pamięci między Halloween a Zaduszkami i Świętem Zmarłych.
    3. Użyję w projekcie grupy co najmniej 4 wyrażeń oddziałujących na zmysły (wzrok, słuch, dotyk, zapach).
    4. Wyjaśnię w 1–2 zdaniach, dlaczego nieznane lub mroczne miejsce może okazać się bezpieczne i fascynujące.

II. Metody, formy i środki dydaktyczne

- **Metody:** Praca z wierszem, pogadanka w oparciu o konteksty kulturowe, stacja sensoryczna („tajemnicza skrzynka"), praca projektowa w grupach, refleksja typu *Exit Ticket*.
- **Formy pracy:** Praca zbiorowa, praca w grupach, praca indywidualna.
- **Środki dydaktyczne:**
    - Wiersz Joanny Papuzińskiej *Czarna jama*.
    - „Tajemnicze pudełko" z rekwizytami (gąbka, muszelki, figurka, samochodzik, puszysty brelok).
    - Zdjęcia przedstawiające lampion z dyni (Halloween) oraz płonące znicze na cmentarzu (Wszystkich Świętych / Zaduszki) na tablicy multimedialnej.
    - Kartki papieru, kolorowe mazaki, karty pracy dla uczniów.

III. Przebieg lekcji

1. Wprowadzenie i nadanie sensu nauce (ok. 7 minut)

- **Wprowadzenie w klimat:** Nauczyciel zwraca uwagę na porę roku (przełom października i listopada). Zapisuje na tablicy pytanie: *Dlaczego jesienią tak często rozmawiamy o ciemności i strachu?*
- **Kontekst kulturowy:** Krótka rozmowa kierowana:

    - **Halloween:** Przebieranie się za straszydła i zabawa to sposób na obrócenie strachu w żart i zabawkę.
    - **Święto Zmarłych i Zaduszki:** Czas ciszy, płonących zniczy, pamięci o tych, którzy odeszli. Światło znicza rozświetla listopadowy mrok i daje poczucie ciepła oraz spokoju.
- **Wprowadzenie celu lekcji:** Nauczyciel formułuje cel: *Dziś sprawdzimy, jak mały bohater wiersza Joanny Papuzińskiej oswoił swój strach przed czarną jamą i jak my możemy przekształcić to, co nieznane, w coś fascynującego.*

2. Działanie i doświadczanie – Analiza wiersza i praca zmysłowa (ok. 13 minut)

- **Głośne czytanie wiersza:** Nauczyciel lub chętni uczniowie czytają wiersz *Czarna jama* Joanny Papuzińskiej.
- **Rozmowa wokół tekstu:**
    - Czym na początku wydawała się jama bohaterowi? Jakie wyobrażenia i potwory podpowiadał mu strach?
    - Co sprawiło, że postanowił włożyć do niej palec, a potem wejść cały? *(Odpowiedź: ciekawość, odwaga, chęć pomocy komuś małemu)*
    - Co okazało się w środku? *(Zwykły, miękki zakamarek, w którym można się poczuć bezpiecznie)*
- **Stacja sensoryczna („Tajemnicze pudełko”):** Wybrani uczniowie bez patrzenia dotykają przedmiotów w pudełku. Określają faktury (zimna, chropowata, miękka) i zapachy, łącząc doznania z nastrojem jesiennych dni i tekstu Papuzińskiej.

3. Praca projektowa w grupach – „Nasza Przyjazna Jama” (ok. 15 minut)

- **Zadanie dla zespołów:** Każda grupa projektuje własną bezpieczną przestrzeń. **Działanie:**
    - Rysunek schematyczny jamy na arkuszu bloku.
    - Wypisanie **minimum 2 określeń sensorycznych**, które pokazują, że jama nie jest straszna, lecz ciekawa .
    - Uwzględnienie akcentu oswajania mroku (element nawiązujący do motywu światła z Zaduszek lub wesołej rekwizytorii z Halloween).

4. Prezentacja efektów i informacja zwrotna (ok. 7 minut)

- **Krótkie wystąpienia:** Przedstawiciele grup pokazują swoje plany.
- **Informacja zwrotna (IZ):** Uczniowie oceniają prace kolegów według kryteriów: *Czy udało się pokazać, że miejsce jest bezpieczne i ciekawe? Które słowo sensoryczne najbardziej pobudziło wyobraźnię?*

5. Podsumowanie i refleksja – Exit Ticket (ok. 3 minuty)

- Uczniowie wypełniają krótkie karty refleksji i przyklejają je na tablicy przy wychodzeniu z klasy.

MATERIAŁY DLA UCZNIÓW

KARTA PRACY: Badacz Tajemnic i Zmysłów

Imię i nazwisko / Para: .....

Klasa: 4 .....

Zadanie 1. Tropem bohaterów wiersza Joanny Papuzińskiej

Przeczytaj uważnie wiersz *Czarna jama*. Zauważ, jak zmieniają się emocje bohatera:

1. **Na początku:** Wyobrażenie o czarnej jamie podpowiadało strach. Podaj 2 określenia lub potwory, które występowały w wyobraźni dziecka:
    - a) .....
    - b) .....
2. **Na końcu:** Gdy bohater wykazał się odwagą i wszedł do środka, okazało się, że miejsce jest zupełnie inne. Jaka naprawdę była czarna jama?
    - Odpowiedź: .....

Zadanie 2. Ciemność w kulturze – Halloween, Święto Zmarłych i Zaduszki

Przyporządkuj podane wyrażenia do odpowiednich tradycji jesiennych, które pomagają ludziom oswoić mrok i pamiętać o innych:

Wyrażenia do wyboru: śmiech i zabawa, płonące znicze w mroku, wesołe przebrania, zaduma i wspomnienia o bliskich, świecące lampiony z dyni, cicha modlitwa i chwila spokoju.

Tradcyjne podejście do mroku	**Sposoby na oswajanie ciemności i pamięć**
HALLOWEEN (Oswajanie strachu przez śmiech i zabawę)	1. ..... 2. .....
ŚWIĘTO ZMARŁYCH I ZADUSZKI (Światło pamięci i spokój)	1. ..... 2. .....

KARTA WYZWANIA PROJEKTOWEGO (Praca w grupach)

Nazwa zespołu: .....

WYZWANIE: Projekt „Zaczarowana Jama”

Stwórzcie plan bezpiecznego i fascynującego podziemnego zakątka.

1. **Nazwa Waszej jamy:** „.....”
2. **Opis zmysłowy (wypiszcie minimum 4 określenia):**
   - **Wzrok** (np. ciepłe światło znicza/lampionu, mięciutki kurz): .....
   - **Słuch** (np. cichy szept, spokojny szum): .....
   - **Dotyk** (np. gładki kamyk, puszysty kocyk): .....
   - **Zapach** (np. zapach pachnącej żywicy, suszonych liści): .....
3. **Narysujcie schemat jamy na arkuszu papieru i zaznaczcie w nim elementy światła oraz bezpieczeństwa.**

KARTA REFLEKSJI: Exit Ticket (Bilet wyjściowy)

Imię: ..... **Klasa:** 4 .....

1. **Wiersz Joanny Papuzińskiej uczy nas, że gdy zbadamy to, czego się boimy, to...**

   .....

2. **Światło lampionów (w Halloween) i zniczy (w Zaduszki) przypomina mi o tym, że w ciemności...**

   .....